

Förslag till ändring av Boverkets föreskrifter och allmänna råd (2011:12) om hissar och vissa andra motordrivna anordningar

Remiss från Boverket
Remisstid den 12 april 2024

Förslag till beslut

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

1. Remissen besvaras med hänvisning till vad som sägs i stadens promemoria.
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Föredragande borgarrådet Jan Valeskog

Sammanfattning av ärendet

I oktober 2023 infördes en ny bestämmelse i 3 kap. 11 § p 5 plan- och byggförordningen (2011:338), PBF, om säkerhetshöjande åtgärder för befintliga äldre hissar med kombinationen grind eller viktörr i korgöppningen och slagdörr till våningsplanet. Bestämmelsen i PBF är en precisering av förbättringskravet som finns i 8 kap. 24 § plan- och bygglagen (2010:900), PBL.

Bestämmelsen tar fasta på att barn inte ska kunna fastna i utrymmet mellan grind och viktörr i korgöppning och slagdörr till våningsplan för att sedan skadas om hissen startar. I syfte att förhindra den här typen av olyckor ska ett lämpligt skydd installeras. Boverket menar att ett förtydligande av vilka åtgärder som behöver vidtas behövs för att minska risken för att förordningens avsedda skyddsnivå inte uppnås.

Boverket bedömer inte att landets kommuner kommer få ökade kostnader av förslaget.

Boverket har skickat förslaget till Stockholms stad för yttrande.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden och Stockholms Stadshus AB. Stockholms Stadshus AB har vidareremitterat till dotterbolagen AB Familjebostäder, AB Svenska Bostäder och AB Stockholmshem.

Stadsbyggnadskontoret har inkommit med ett kontorsyttrande. Exploateringsnämnden och trafiknämnden har avstått från att svara.

Stadsledningskontoret har inget att invända i sak mot den föreslagna förändringen.

Stadsbyggnadskontoret har inga invändningar mot förslaget.

Stockholms Stadshus AB konstaterar att dotterbolagen i huvudsak är positiva till Boverkets förslag till ändring av dess föreskrifter och allmänna råd.

Föredragande borgarrådets synpunkter

Jag välkomnar förslaget vilket syftar till att förtydliga vilka åtgärder som behöver vidtas för att minska risken för att bland annat barn inte ska kunna fastna och skada sig i äldre hissar med grind och vik- eller slagdörr. Åtgärderna kan innebära en kostnad för fastighetsägaren men får anses motiverad då de syftar till en väl avvägd och positiv säkerhetshöjning i funktioner som används flertalet gånger per dag. I övrigt hänvisar jag till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Stockholm den 10 april 2024

Jan Valeskog

Bilaga

Remiss - Förslag till ändring av Boverkets föreskrifter och allmänna råd (2011:12) om hissar och vissa andra motordrivna anordningar, dnr KS 2024/198-1.1

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Ärendet

I oktober 2023 infördes en ny bestämmelse i 3 kap. 11 § p 5 plan- och byggförordningen (2011:338), PBF, om säkerhetshöjande åtgärder för befintliga äldre hissar med kombinationen grind eller vikedörr i korgöppningen och slagdörr till våningsplanet. Bestämmelsen i PBF är en precisering av förbättringskravet som finns i 8 kap. 24 § plan och bygglagen (2010:900), PBL.

Bestämmelsen tar fasta på att barn inte ska kunna fastna i utrymmet mellan grind och vikedörr i korgöppning och slagdörr till våningsplan för att sedan skadas om hissen startar. I syfte att förhindra den här typen av olyckor ska ett lämpligt skydd installeras. Boverket menar att ett förtydligande av vilka åtgärder som behöver vidtas behövs för att minska risken för att förordningens avsedda skyddsnivå inte uppnås.

Staden berörs i första hand i egenskap av fastighetsägare eftersom äldre hissar kan behöva åtgärdas. Det kommer bli kostnadsdrivande. Hur stora kostnaderna blir beror på de enskilda fallen. Staden berörs även i egenskap av byggnadsnämnd eftersom det är nämnden som ska tolka att skyddsnivån har uppfyllts. Boverket bedömer inte att landets kommuner kommer få ökade kostnader av förslaget.

Remissammanställningen

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden och Stockholms Stadshus AB. Stockholms Stadshus AB har vidareremitterat till dotterbolagen AB Familjebostäder, AB Svenska Bostäder och AB Stockholmshem.

Stadsbyggnadsnämnden har inkommit med ett kontorsyttrande på grund av kort remisstid. Exploateringsnämnden och trafiknämnden har avstått från att svara.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 15 mars 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret har inget att invända i sak mot den föreslagna förändringen. Sannolikt kommer Stockholms stad i första hand att beröras i egenskap av fastighetsägare då delar av stadens hissbestånd är ålderstiget. Stadsledningskontoret bedömer att det är svårt att motsätta sig en väl avvägd säkerhetshöjning i syfte att förhindra att barn skadas.

Stadsbyggnadskontoret

Stadsbyggnadskontorets tjänsteutlåtande daterat den 3 april 2024 har i huvudsak följande lydelse.

I föreliggande förslag om ändringar av föreskrifter och allmänna råd så är förslaget begränsat till de förtydliganden som kontoret ställt sig positiva till. Kontoret har därför inga invändningar mot förslaget.

Stockholms Stadshus AB

Stockholms Stadshus AB:s yttrande daterat den 4 mars 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Koncernledningen kan konstatera att dotterbolagen i huvudsak är positiva till Boverkets förslag till ändring av dess föreskrifter och allmänna råd om hissar och vissa andra motordrivna anordningar.

Det går att konstatera att genomförandet av förslagen både kan vara svårt att utföra och kostnadsdrivande. Därför bör förslagen analyseras och utvecklas ytterligare för att säkerställa att den utveckling till säkrare hissar som eftersträvas också får goda förutsättningar att kunna uppnås. I övrigt ser koncernledningen mycket positivt på Boverkets förslag och intentioner om att förbättra säkerheten och tryggheten i äldre byggnader med hisssystem som inte lever upp till den nivå som kan förutsättas vara självklar idag. För kompletterande synpunkter hänvisar koncernledningen till dotterbolagens remissvar i sin helhet.

Underremisser

AB Familjebostäders yttrande daterat den 19 februari 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Hösten 2023 infördes en ny bestämmelse i 3 kap. 11 § 5 plan- och byggförordningen (2011:338) om säkerhetshöjande åtgärder i befintliga äldre hissar med kombinationen grind eller vikedörr i korgöppningen och slagdörr till våningsplanet. Bestämmelsen infördes sedan flera olyckor hade inträffat då barn hade klämts mellan korggrind/vikedörr och slagdörr till våningsplanet. Förslaget innebär att kraven förtydligas, vilket underlättar efterlevnaden för inblandade aktörer, bl a fastighetsägare, och minskar risken för framtida olyckor.

Familjebostäder välkomnar förslaget som visserligen är kostnadsdrivande men som ligger väl i linje med Familjebostäders arbete för ökad trygghet och säkerhet för boende och besökare i våra områden och hus. Familjebostäder har redan påbörjat aktuella åtgärder och har egen strävan att bygga bort riskerna på kortare tid än i remissen föreslagna 10 år. Det får dock anses som en rimlig tidsram då såväl de samlade myndighetskraven som ökade kostnaderna inom bygg- och förvaltning är en utmaning för fastighetsbranschen.

AB Svenska Bostäders yttrande daterat den 19 februari 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Svenska Bostäder har inget att invända mot förslaget och har i dagsläget redan påbörjat att arbeta på ett liknande sätt som föreskrivs. Även om förslaget till viss del kommer medföra extra kostnader för oss som fastighetsägare så ser vi att föreslagna åtgärder och den ökade säkerhet som det kan medföra är värda att genomföra i den mån det är möjligt.

AB StockholmsHems yttrande daterat den 29 februari 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Bolaget är i huvudsak positivt till den föreslagna ändringen, dock med synpunkter kring några detaljer som redovisas nedan:

Gällande den föreslagna lydelsen: ”Kap. 5 Förbättringskrav på befintliga motordrivna anordningar 2 a § Med lämpligt skydd i utrymmet mellan schaktdörren och korgdörren eller korggrinden enligt 3 kap. 11 § 5 plan- och byggförordningen (2011:338) avses skydd som förhindrar användning av hissen om någon eller något befinner sig i detta utrymme.

Vid användning av skydd som fysiskt begränsar del av utrymmet mellan schaktdörren och korgdörren eller korggrinden ska hissen även förses med en anordning för övervakning av utrymmet.

Allmänt råd

Vid användning av fotocellanordning bör denna vara övervakad så att hissen inte kan startas om foto-cellanordningen inte fungerar på avsett sätt”.

Bolaget vill peka på att övervakade fotocellanordningar är ca 1900mm. Dessa täcker således inte hela öppningen, som enligt reglerna är minst 2000mm. Bolaget frågar sig om det eftersträvas att fastighetsägaren skall ha dubbla anordningar? Konsekvenserna av dubbla anordningar blir minst två; det blir kostsamt, samt att dubbla felkällor byggs in.

Gällande skrivningar under punkt 4.1 har bolaget två kommentarer. ”Den föreslagna bestämmelsen anger vad som avses med lämpligt skydd mellan schaktdörren och korgdörren eller korggrinden i 3 kap. 11 § 5 PBF. Vidare förtydligas vad skyddet ska uppnå samt vad som krävs som minsta åtgärd för att uppfylla säkerhetskravet i förordningen.

Skyddet ska förhindra att en hiss kan starta och därmed riskera klämning om det skulle finnas någon eller något i utrymmet mellan schaktdörren och korgdörren eller korggrinden. Detta kan till exempel göras genom en fysisk barriär som minskar utrymmet så att dörrarna inte kan stängas eller genom övervakning med elektriskt avkännande skyddssystem. Fysiska skydd som inte täcker hela utrymmet ska kombineras med övervakning enligt ovan.”

Bolaget ser att det viktiga är att skyddet sitter med underkant i linje med schaktdörren med en rak horisontell kant med 45 graders vinkel uppåt. Detta då dörrar på typen av hiss som berörs oftast är av modell med relativt svaga gångjärn. Ett skydd som täcker hela dörren blir tungt och gångjärnen riskerar att slitas mer än normalt över tid. En alternativ beskrivning för att uppnå samma syfte är att beskriva hur tätt vinklar som hindrar att man kan stå mellan korg och schaktdörr skall sitta, förslagsvis 250mm mellan spetsarna upp till ca 150mm under handtag på lås. Denna typ av hissar har också ofta handtagslås, vilket försvårar möjligheten till heltäckande fysiskt skydd på schaktdörrarna.

”Genom det allmänna rådet tydliggörs hur en sådan övervakningsanordning som avses i föreskriftens andra stycke bör vara utformad samt vad denna anordning ska uppnå. Det är viktigt att hissen inte kan starta om anordningen inte fungerar på avsett sätt. Vidare föreslår Boverket att det även kan vara lämpligt att genomföra vissa andra kompletterande åtgärder för att ta hand om andra risker än de som kommer av innestängning mellan schaktdörren och korgdörren eller korggrinden och som inte begränsas fullt ut av vidtagna åtgärder.

Som exempel kan nämnas att enbart övervakning med elektriskt avkännande skyddsanordning eller fysiskt skydd som enbart täcker utrymmet till en viss höjd inte fullt ut begränsar risken att falla ner i utrymme mellan hisskorg och schaktdörr/schaktvägg om hissen stannar mellan två stannplan”.

Detta stycke beskriver att fastighetsägaren måste montera korgdörrlås på befintlig grind eller schaktplåtar mellan våningsplanen i schaktet. De berörda hissarna är oftast installerade i gamla hus, och Bolaget ser att det kan skapa problematik i det praktiska genomförandet.